

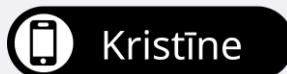
Dabas katastrofu ietekmes simulācija uz

Latvijas ekonomiku un apdrošināšanas sektoru

Finanšu stabilitātes analīzes daļa,
Finanšu stabilitātes un makrouzraudzības politikas pārvalde

Kristīne Petrovska, vecākā ekonomiste, PhD.

Velga Ozoliņa, vecākā pētniece, Dr.oec.

Dabas katastrofas jau klauvē pie durvīm

ievads rakstu sērijai par fiziskajiem klimata riskiem un apdrošināšanu

VELGA OZOLINA
Latvijas Bankas ekonomiste, Finanšu stabilitātes un makrouzraudzības politikas pārvalde

KRISTĪNE PETROVSKA
Latvijas Bankas ekonomiste

Raksts lasīts: 971

Lasišanas laiks: 11 min

Kādas (super)spējas var izmantot apdrošinātāji Latvijā klimata pārmaiņu bremsēšanā?

KRISTĪNE PETROVSKA
Latvijas Bankas ekonomiste

VELGA OZOLINA
Latvijas Bankas ekonomiste, Finanšu stabilitātes un makrouzraudzības politikas pārvalde

Raksts lasīts: 430

Lasišanas laiks: 9 min

LEAP USEP
21.10.2022.

Dabas katastrofas Eiropā: vai tiešām redzam draudīgas tendences?

3. raksts no cikla par klimata riskiem un apdrošināšanu

VELGA OZOLINA
Latvijas Bankas ekonomiste, Finanšu stabilitātes un makrouzraudzības politikas pārvalde

KRISTĪNE PETROVSKA
Latvijas Bankas ekonomiste

Raksts lasīts: 662

Lasišanas laiks: 12 min

Plūdi un vētras Latvijā: skats pagātnē un nākotnē

4. raksts no cikla par klimata riskiem un apdrošināšanu

VELGA OZOLINA
Latvijas Bankas ekonomiste, Finanšu stabilitātes un makrouzraudzības politikas pārvalde

KRISTĪNE PETROVSKA
Latvijas Bankas ekonomiste

Raksts lasīts: 1107

Lasišanas laiks: 15 min

Fizisko klimata risku un dabas katastrofu apdrošināšanas shēmas. Kas spēcīgam lācītim ir vēderā?

LEAP USEP
04.01.2023.

5. raksts no cikla par klimata riskiem un apdrošināšanu

VELGA OZOLINA
Latvijas Bankas ekonomiste, Finanšu stabilitātes un makrouzraudzības politikas pārvalde

KRISTĪNE PETROVSKA
Latvijas Bankas ekonomiste

Raksts lasīts: 574

Lasišanas laiks: 10 min

Dabas katastrofu ietekmes simulācija uz Latvijas ekonomiku un apdrošināšanas sektoru

LEAP USEP
22.01.2023.

VELGA OZOLINA
Latvijas Bankas ekonomiste, Finanšu stabilitātes un makrouzraudzības politikas pārvalde

KRISTĪNE PETROVSKA
Latvijas Bankas ekonomiste

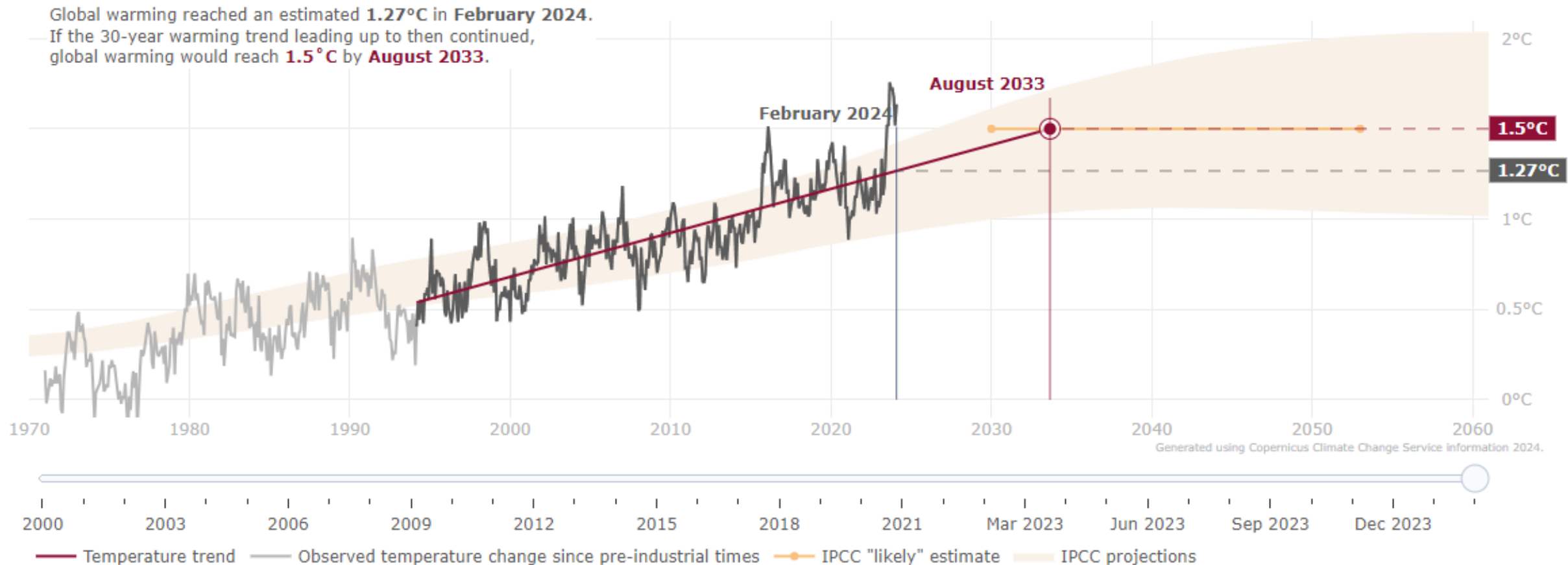
Raksts lasīts: 834

Lasišanas laiks: 36 min

Parīzes nolīguma mērķis var tikt sasniegts jau 2033. gadā

Reaching 1.5°C of global warming - a limit agreed under the Paris agreement - may feel like a very distant reality, but it might be closer than you think. Experts suggest it is likely to happen between 2030 and the early 2050s. See where we are now and how soon we would reach the limit if the warming continued at today's pace. Use the slider to explore how the estimate changes in time.

ESRB novērtē, ka Latvijai vislielāko apdraudējumu rada plūdi, jūras līmeņa celšanās un ūdens krīze

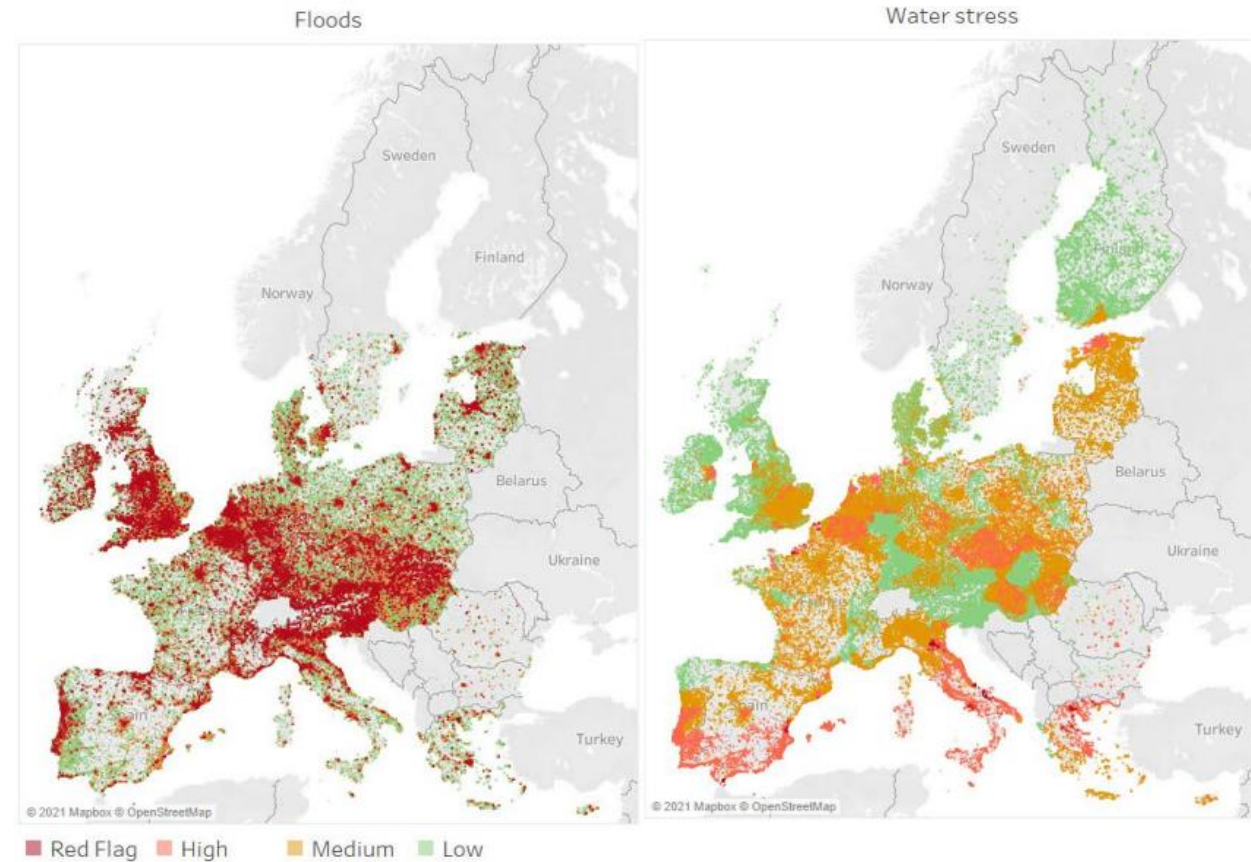
Uzņēmumu daļa, kas ir augstā vai pieaugošā ietekmē no fiziskajiem apdraudējumiem (%)

Notes: The location of firms' headquarters and that of their largest subsidiaries are used as proxies for firm location. Data coverage varies by country, selected firms may not be representative of all firms within the country. Based on 1.1 million firms in the euro area. The share of firms with "high present/projected exposure" or "increasing exposure" in all firms in the sample within the respective country is shown. No firms in the sample have high or increasing exposure to hurricanes.

Source: <https://www.esrb.europa.eu/pub/pdf/reports/esrb.climateriskfinancialstability202107~79c10eba1a.en.pdf>

Exposure levels to individual physical hazards for 1.5 million firms in Europe

Source:

https://www.esrb.europa.eu/pub/pdf/recommendations/2021/esrb.climateriskfinancialstability202107_annex~35e1822ff7.en.pdf?fe8cacf5c2844527a9c43678bde76442

Galvenie fiziskie klimata riski atšķiras Z-A un D Eiropā adaptācija un seku mazināšana var būtiski mazināt ekonomiskos zaudējumus

Strengthening of dyke systems

2€ to 2.9€ saved for each € invested
41% to 68% reduction in economic damage
41% to 65% reduction in population exposed

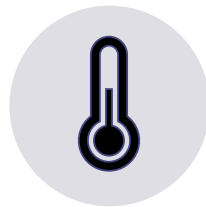
Building of retention areas to store flood water

2.9€ to 3.5€ saved for each € invested
64% to 82% reduction in economic damage
63% to 81% reduction in population exposed

Damage reduction measures for buildings

5.2€ saved for each € invested
Up to 50% reduction in economic damage
No reduction in population exposed

Ekstrēms karstums t° pieauguma dēļ

Plūdi lielāku nokrišņu dēļ

Vētras augstākas ciklonu aktivitātes dēļ

PESETA IV – adaptācijas pasākumi var mazināt ekonomiskos zaudējumus par 60-70%

Apdrošinātāju loma fizisko klimata risku bremzēšanā

! Pozitīvā šķirošana: motivācijas pasākumi klientiem (atlaides par adaptācijas pasākumu veikšanu).

Ilgāka termiņa apdrošināšanas līgumi (bet nav izteikta prakse ne LV, ne ES).

Uzraugiem: vai pozitīvajai šķirošanai pretī ir atbilstošs kapitāls

! Emisiju mazināšana pāri visam (t.sk. ieguldījumu portfeļos).

! Negatīvā atsijāšana: apskatot klimata riskiem pakļauto teritoriju kartes, apdrošinātāji var atteikties īpašumu apdrošināt, palielināt prēmijas cenu un samazināt segumu (tas jau novērojams dažās bieži applūstošās vietās Latvijā) kā arī aicināt iedzīvotājus nepārcelties uz šīm zonām.

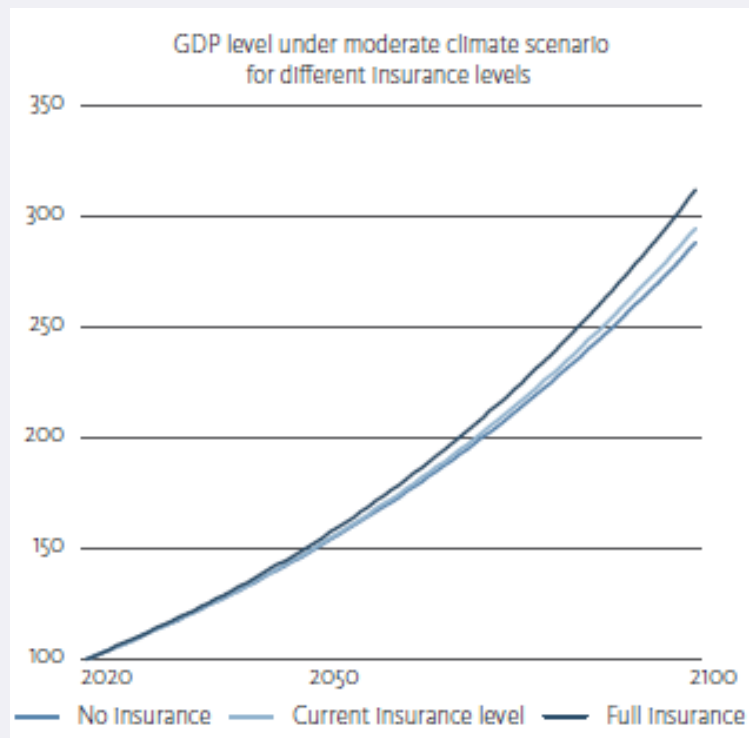

Cik izmaksā nākotnes fiziskie riski Latvijai un vai apdrošināšanas tirgus spēs funkcionēt

Zaudējumi IKP izaugsmei no liela mēroga katastrofām (un nelieliem apdrošinātajiem zaudējumiem)

{- 0.5% [-1.2%]} (Rousova et. al.,2021)

Atšķirība IKP₂₀₅₀ scenārijā RCP_{4.5} ar pilnu vai bez apdrošināšanas – 2% (Rousova et.al.,2021)

Apdrošinātāji – atslēga riska pārnesei? Vai melnais zirdziņš?

Neviens vēl nepiešķir prēmiju atlaides par adaptāciju

Klientu loma

Apdrošināšanas un adaptācijas līmenis

Izejas punkts

dabas katastrofu un
apdrošināšanas
seguma

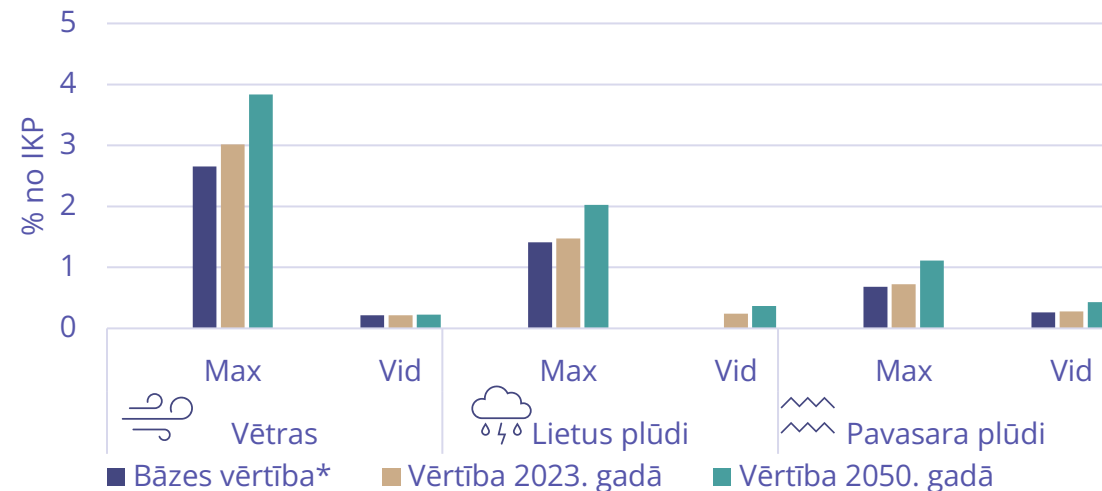
modelēšanai

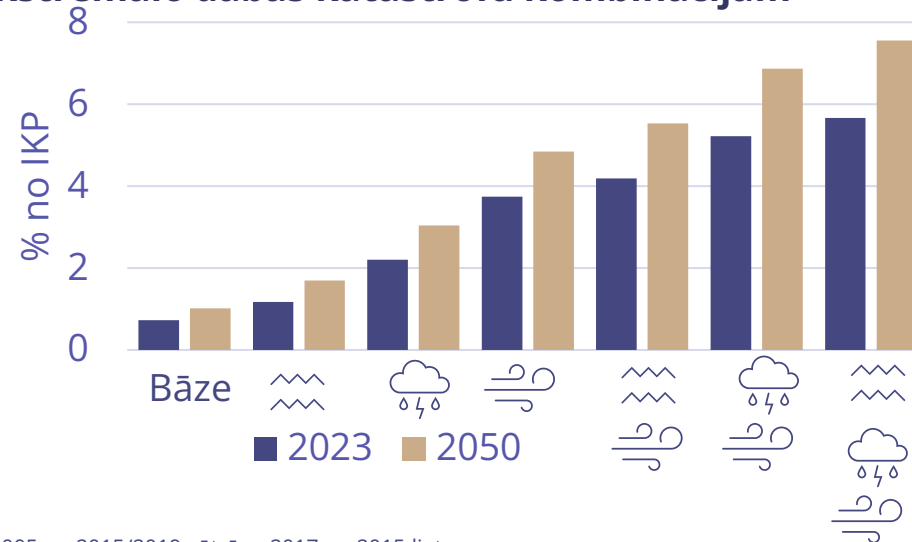
Lielāki postījumi sagaidāmi no vētrām

- Ziemeļu un Austrumu Eiropas tendences (Em-Dat dati)
- Nozīmīgākās dabas katastrofas Latvijā (Em-Dat, VARAM, LVĢMC, ES solidaritātes fonds)
- Potenciālais ekstremālo katastrofu biežums – vēsturiskie dati un LVĢMC nākotnes scenāriji
 - vētras 1-> 2
 - lietus plūdi 3-> 6
 - pavasara plūdi 7

Dabas katastrofu zaudējumi, kas novērtēti atbilstoši Ziemeļu un Austrumu Eiropas tendencēm

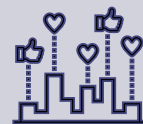

Ikgadējo zaudējumu apmēri pie dažādām ekstremālo dabas katastrofu kombinācijām

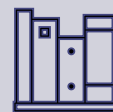

* 2005 un 2015/2019 vētrām, 2017 un 2015 lietus plūdiem un 2019 pavasara plūdiem

Pieņēmumi

Apdrošināti īpašumi 50-80%

Atšķirīgs dažādu katastrofu segums apdrošināšanas polisēs un atlīdzības atteikumu īpatsvars

Pēc lielām dabas katastrofām mainās cenu līmenis un polišu iegādes aktivitāte

Scenāriji

Bāzes scenārijs

Polises pērk proporcionāli IKP pieaugumam, lielāka aktivitāte pēc nozīmīgām katastrofām

Zemāka apdrošināšanas līmeņa scenārijs

Pēc nozīmīgām katastrofām polises pērk mazāk

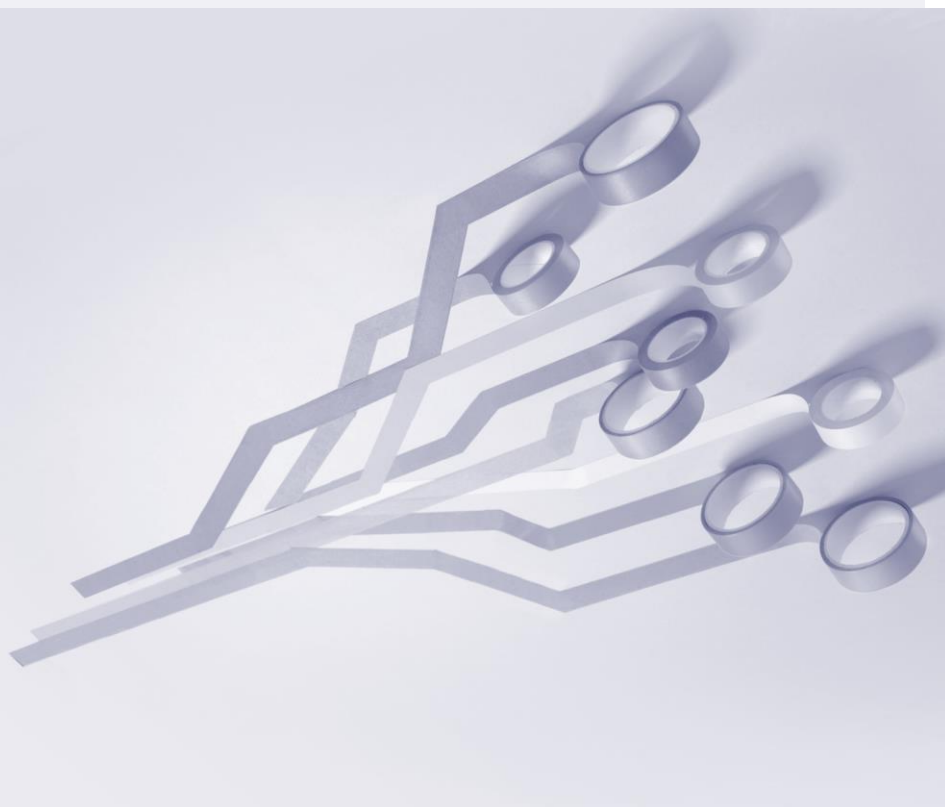
Augstāka adaptācijas līmeņa scenārijs

Mazāki dabas katastrofu postījumi kā citos scenārijos

Apdrošināšanas shēmas scenārijs

Lielāks apdrošināto īpašumu īpatsvars

Rezultāti

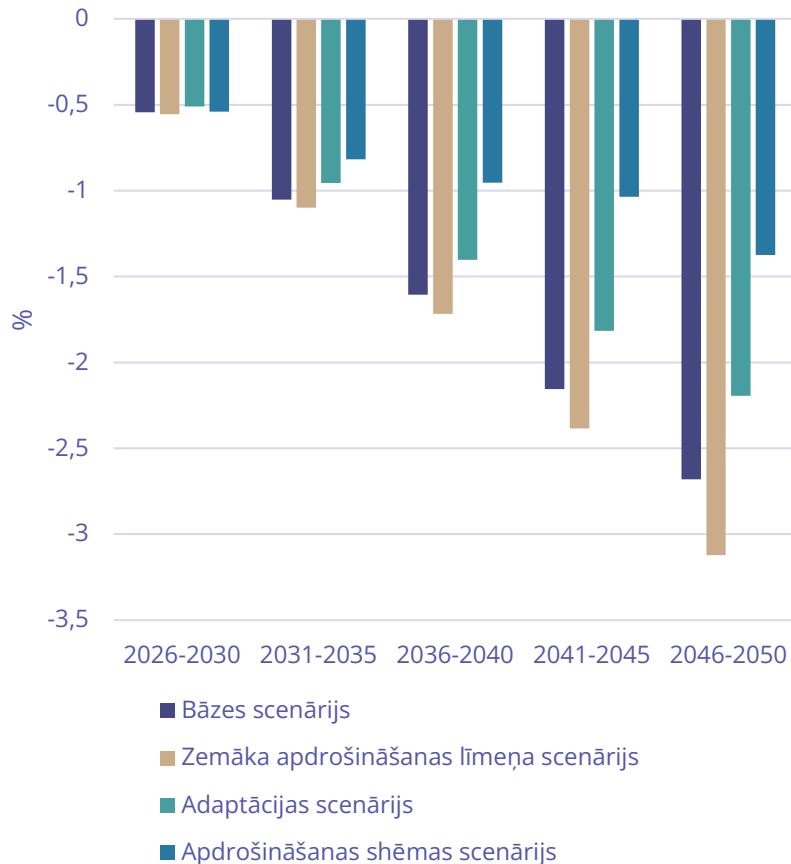

Dabas katastrofu apdrošināšanas shēmas izveide un adaptācijas īstenošana ļauj mazināt negatīvos efektus IKP un mazina neapdrošinātos zaudējumus

	Pamata modelis			
	Bāze	Zemāks segums	Adaptācija	Shēma
IKP starpība 2050, %	-2.9	-3.4	-2.3	-1.6
Neapdrošinātie zaudējumi 2046-2050 (vidēji), % no IKP	1.3	1.6	0.8	1.3
Apdrošināto zaudējumi īpatsvars 2046-2050 (vidēji), %	24.5	9.0	9.9	25.3
Apdrošināto īpašumu īpatsvars 2050.g., %	73.3	32.4	32.4	75.2

Apdrošināšanas shēmas ieviešana palīdz mazināt dabas katastrofu negatīvo efektu uz IKP un atlikt problēmas apdrošināšanas sektoram

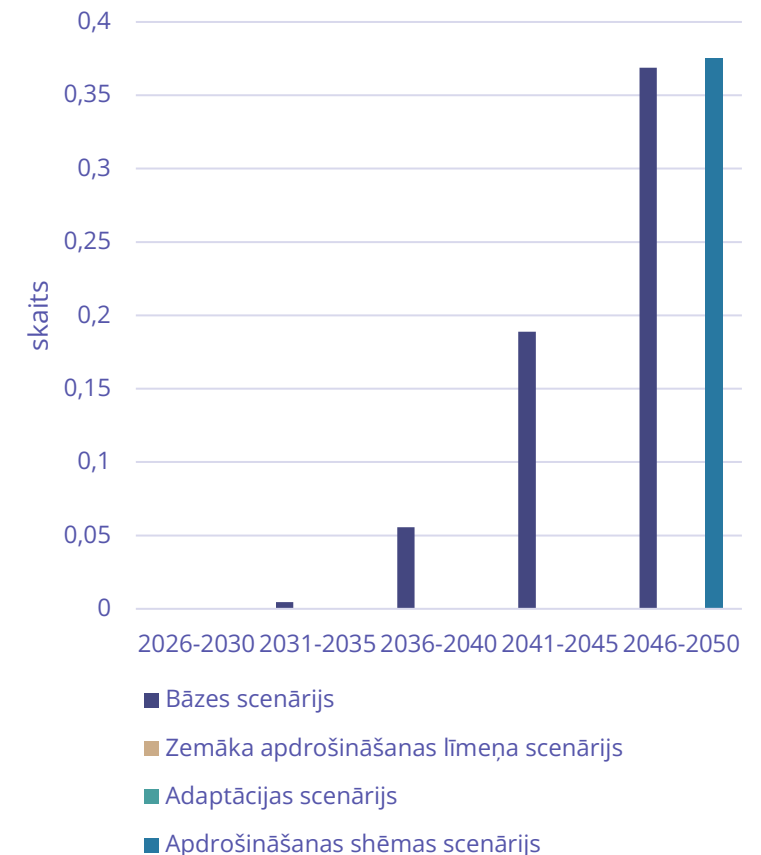
Vidējā IKP starpība, %

Vidējais maksāspējas rādītājs, %

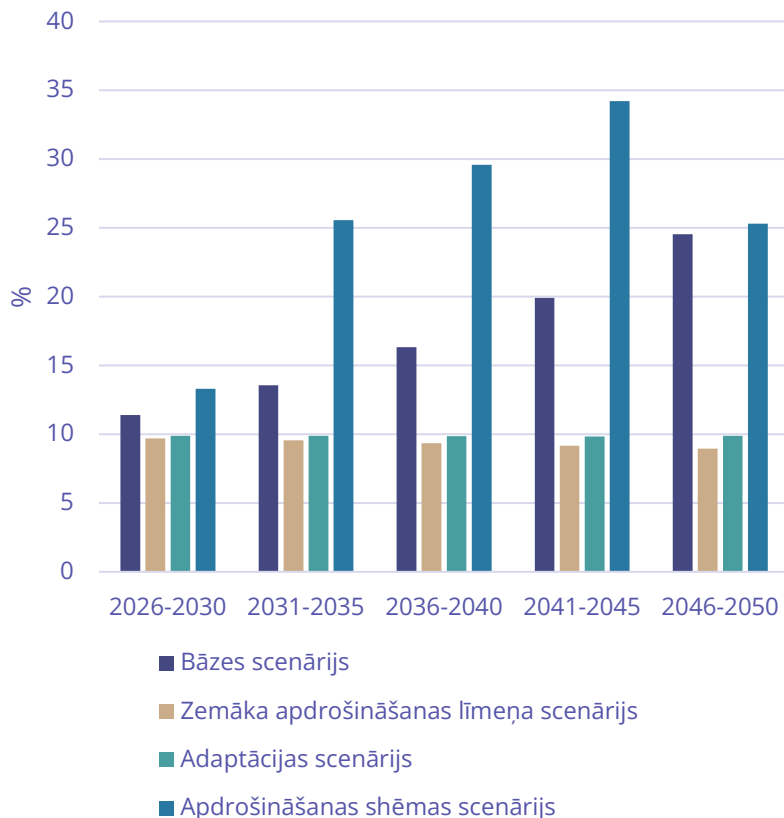

Periodu skaits, kad izpildās tirgus pamešanas nosacījumi

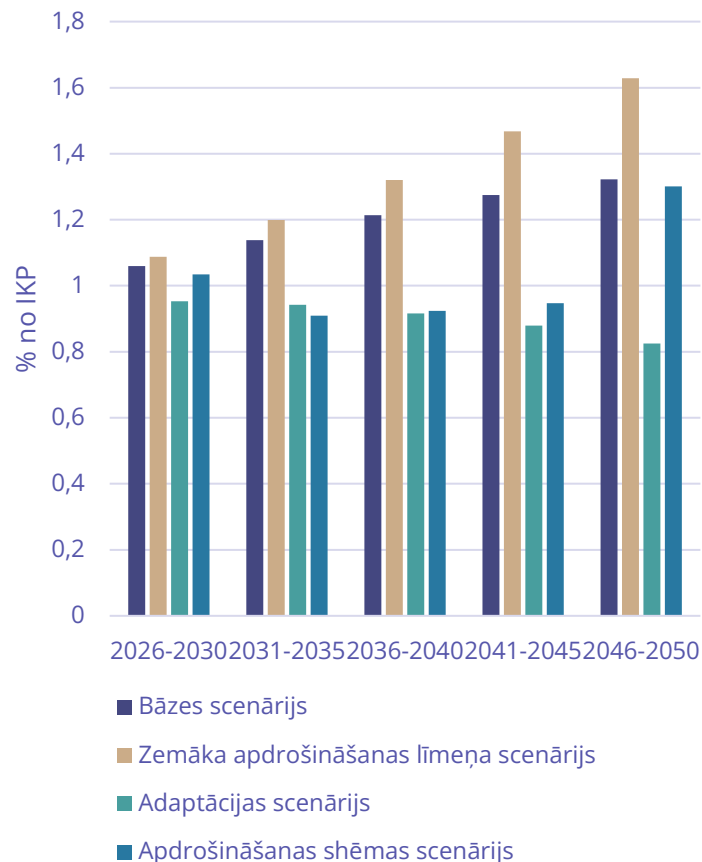

Atbilstoši dizainēta apdrošināšanas shēma ļauj uzkrāt pietiekami daudz līdzekļu, lai segtu gandrīz visas izmaksas, tomēr iztrūkums var rasties sākuma posmā

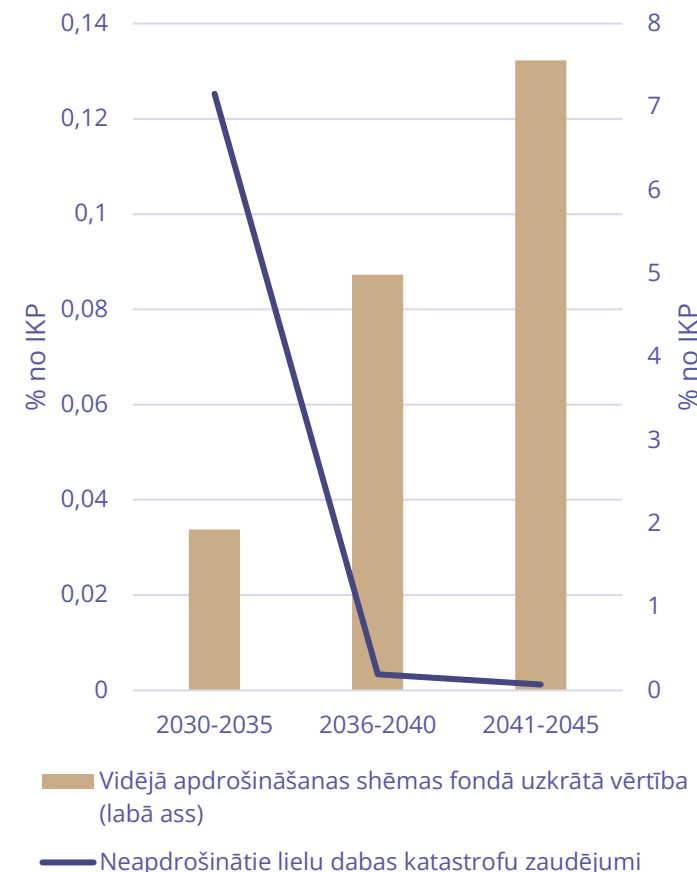
Vidējā apdrošināto zaudējumu daļa, %

Vidējie neapdrošinātie zaudējumi, % no IKP

Galvenie apdrošināšanas shēmas rādītāji, % no IKP

Politikas priekšlikumi

1. Veicināt iedzīvotāju **izpratni par fiziskajiem** klimata riskiem.
2. Lēnām pārvietot īpašumus **uz mazāk pakļautām zonām**.
3. Gan valstij, gan pašvaldībām, gan klientiem **ievieš adaptācijas pasākumus** un tos plānot.
4. Iedzīvotājiem izvērtēt **īpašuma iegādi riskantajās** zonās.
5. Klientiem izvēloties apdrošināšanu izpētīt, **kuri riski un kādā apmērā** tiek apdrošināti.
6. Iepazīties ar katastrofu **zaudējumu shēmu dizaina variantiem** un vājajām vietām.
7. Nodrošināt apdrošināšanas **tirgus pieejamību un raitu funkcionēšanu**.

Apdrošinātāju rīcībā esošie adaptācijas rīki

- Precīza riska novērtēšanā izmantot **klimata, satelītu kartes, laikus** brīdinot klientus par gaidāmiem riskiem īpašumiem, ražai;
- Nodrošināt **raitu atlīdzību izmaksu**, iestājoties apdrošināšanas gadījumam;
- Sniegt padomu **adaptācijas pasākumu** īstenošanā;
- **Izglītot sabiedrību** par adaptācijas pasākumu nozīmi zaudējumu mazināšanā, piemēram, brīvpieejas interaktīva rīka izstrāde, kur pēc adreses ievadīšanas **parāda klientam prēmijas cenu bez un ar adaptācijas pasākumiem**, fizisko klimata risku tuvākajiem 10+ gadiem;
- Izstrādāt **programmas prēmiju atlaidēm** par adaptācijas pasākumu īstenošanu;
- **Identificēt riskantās zonas**, kur adaptācijas pasākumu ieviešana noris lēnāk.

Mūsu valsts, mūsu banka

